

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:

külső szénutca Sikk-ház, 36. számánál.

Kiadó hivatal:

Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:

Egyvegyedent 3, félre 6 pft., külföldre egyvegyedent 4 pft.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetéseik minden egyes hirdetés után 10 pkr bérlegdíj és minden negyhasábos egy sor után
számítandó 4 pkr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. m. elbírálás, hirdetések, reklamációk sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

SZETTEKINTÉSEK.

Konstantinápoly, sept. 8-dikán, 1857.

(Bakalun). A mult szerdai Reshid pasha a nagytúról egy levelet kapott, melyben a tanzima elnökségéről letétetik, helyét Fuad pasha nyerte el; ez arra marta, hogy az angol befolyás jelenleg hanyatlóban van, hogy Napoléon befolyása, s fészkelő uralgáságya lassanként Azsia felé is kezd terjeszteni hatós szárnyait. — Bámulandó, hogy ezen ember, kit trónraléptekor mindenki lenézett, kit sehonnainak, kalandórtak, mindenek elneveztek, kinek egy uralkodó család sem akarta leányát vagy rokonát neijül adni, jelenleg nemcsak el van ágadva mindenütt, hanem még mindenütt mindent kivisz, a mit akar. Ha a francia nép Napoléonnal leme, ha az ő trónja a nép szereteten nyugodnék, akkor mindezen nem csudálkoznám, mert váljuk meg, hogy a francia nép Európa többi népei felett azon morális és politikai fensőséggel bír, melylyel Athen, később Róma birta ő világra; minden haladási eszme, minden szabadsági irány Frakhon egén hajnalolt először ki, s a többi népeknek egén csak után tñnt fel ragyogó napként; nem hozok fel egyes példákat, hisz a ki csak a mult század utó-éveinek világvaltoztató nagyszeu mozgalmait átgondolja, ki a jelen században lejajlott események végigpillant, meg fogja látni azon rendszeres kifejlődését, s fokonykenti terjedését azon nagyszerű politikai eszméknek, melyek bölcsőjét Frankhon szívében Párisban ringák; ezekből következtelve, Frankhon nagy morális befolyását Európára elősme em, s nem is bámulom, mert a mely nép oly nagyjellemeket tudatlatni, minőt a francia nép csak ezelőtt négy évtizeddel is, egy oly nép előtt meghajolhatnak a többiek, mint Porsena, Mucius Scevola rettentő bátorsága előtt: de ezen nép nincsen Napoléonnal, nincs e nép között talán egy egyénis; felemeltjein kívül, ki vele tartana, s hogy trónja eddig régen nem omlott össze, s hogy a népelet oceanjának zajló habja régen el nem sodorták, annak oka, mert Frankhonban, a gazdagb néposztály a socialis eszméktől — melyek az utolsó időkben óási léptekkel terjednek Frankhonba — fel, s felelmében támogatja, kit lelkéből utál, de ki mégis az áradó folyót szuronygyákkal (mely különben nagyon szakadozni kezdett utolsó időkben) némileg feltartja.

S ezen ember, ki nincsszeretve népe által, kit nézett minden uralkodó, mégis alattomban mindent kivisz; ő Krihában harczot akar, harcz lesz, tervét Európa elfogadja, s vag 200 ezer hós elmegy Sebastopol alá ok nélkül meghalni, azért mert Napoléonnak tetszett Oroszhont éppen ott meglátni, ki legerősebb volt, hol legyőzhetlen volt. — Megunja a harczot vagyis

inkább a garde imperiale-re Párisban szüksége volt, s békét kötet, s Európa békét köt; most nem letszik neki az oláhországi választás, új választás leend, s ez így menend mindaddig, míg a korsó nyakát nem törendi, míg talán a népköny zaporából eredő folyam árvi ze el nem sodorja a gátot, mikor osztán lesz Franciaországban olyan chaos, minő még világteremtés óta nem volt, de ezen zürzavarból meglehet, hogy egy új, egy jobb világ kerülend ki, melyben több jogosság lehet, mint a régiben.

Itten mindent hétértbe szorit az oláhországi kérdés, mindenkinék ez most politikai Mekkája, mely felé fordul.

Ott az ingerültség nagy a pártok között, az új választásokra nagyszerű előkészületek, az unio párt zászlója alatt egyesült minden hazafi, a müveltebb fiatalág nagy erélyt fejt ki, s az ideiglenes kormány, t. i. a választási bizottmány elnöke, és a nemzeti bizottmány (comité national) elnöke Crezzulesco, és Gulesco között, nagy parlamenti vita. A lapok hatalmasan nyilatkoznak a nép érdekei mellett, a Rumania, a Daily-News egy cikkekért, melyben a porta és aszöveségesek erélyesen meg vannak támadva, felfüggesztetett, de azért a többi lapok nem szünnek meg a nemzeti érdekek mellett (?) erélyes szót emelni.

A kaimakam a török külügyministertől mult hó 24-ről napozott következő távirati rendeletet kapott:

A fénys porta a párizsi szerződést aláírt hat hatalmassággal egyetértőleg rendeli:

1-ör A választások megsemmisítését.

2-ör. A választási lajstromok revisióját a következő alapon: a választási fermán félremagyarázott pontjainak teljesleges alkalmazásával az ugyanazonos (cas identiques) esetekben, a moldovai kivételes eseteket azonban tekintetbe véve.

3-ör. Az új választásokat megkezdetni, s azt ezen rendeltől számítva 15 napig bevégezteni.

A kaimakam ezen rendeletet a moldovai rendkívüli kezelő-tanáccsal (conseil administratif extraordinaire de la Moldavie) 25-en közölte, azon meghagyással, hogy az új választások rögtön kezdessenek meg, hogy a nevezett tanács hivatalnokai tartják vissza magokat minden tényleges beléleegyedéstől, mely a választások szabadságát gátolhatná.

Hogy bárki direct vagy indirect befolyását felhasználná a választási munkálatokba, komolyan meg fog büntettetni, az administatciónak nem lévén egyéb hivatása, mint a választások jó rendben menetelére felügyelni sat.

Talleyrand francia ügynök Kis-Oláhországban egy körutat tett.

Obedesco, a nagy spatár (nemzetörsegi parancsnok), meghalt, temetése fényes volt; de van egy másnak halála, mely minden honfinak szívét szomorral tölti el, s ez Ghika György on-

gyilkolása Párisban; a nemzet öröme között meg kelle, hogy jelenjen e becsületes honfinak gyászalalkja; vajjon nem egy intő szava-e ez a sorsnak?

Oláhországban bizonyos körökben az orosz czár névünnepeinek megtartására nagy előkészületek tetetnek; már több mint 3000 darab arany van aláírva; nem lehet tudni, ha vajjon arendőség nem fogja-e betiltani ezen demonstrációt.

Damascusi mult hó 30-ról hírek szerint egy Bagdadba menő nagy karaván a Hit melletti pusztán kirabolott egy kőbor beduin törzs által, s bár a damascusi kormányzó rögtön katonaságot küldött ki, mégis nem lehetett a zsákmányterhelt pusztafiakat utolérni; mentek ok bevehellen várukba, a pusztától távolába. Ezen karaván 1000 teyből állott, s az elrabolt értékek oda számítva a teyéket is, (melyeket szintén elhajtottak a beduinok) többre megy 25 millió piasztérnél.

Néhány nappal később a beyruth-damascusi posta Ainsóvár mellett adruzok által kifosztott, ezen posta kézpénzben vagy 200 ezer piasztért vitt, melynek fele a kormányé volt.

MÉG EGYSZER AZ ELPUSZTULT MAGYAR EGYHÁZAKRÓL.

Mult évben a Vasárnapi Újságban, s az idén a lapokban is az Erdélyben elpusztult magyar egyházak ügyét s ezek folytatn a nemzetnek más elembevaló felolvasását megemlítvén, soraim a hazai s külföldi lapokban is kellő viszhangra találtak.

Nem csak; de közelebből Vajda-Szentivánon tartott közsszinaton is az ügy tárgyalás alá vétetett s meghagyott az espereseknek, hogy a desolata ekkleziások kimutatását a püspöki helyettesnek mielőbb beküldjék; desolata ekkleziáinak tartván a zsinat 1) az oly egyházat, melynek egy élő tagja sincs, csupán templom vagy más egyházi birtok tartozik ahoz; 2) az oly egyházat, hol van néhány hallgató és egyházi jövedelem, de egyik sincs annyi, hogy saját papja lehessen s más egyházból oda szolgáló papon kívül annak jövedelméből az illető esperes is részesül; 3) az oly egyházat, melynek kebeleben a népszám és jövedelem csekélyebb, mintsem megérdemelne, hogy még pap, bármirítján, ott szolgálhasson. A közsszinat azonban az ily egyházak vagyonát illető kérdésre nézve, a megtartás gondoskodásán kívül, semmi intézkedésbe bocsátkozni nem kíván!!!

SAPHIRA.

Koszoruzott pályamű.

Irtá

HALMÁGYI SÁNDOR.

III.

Szerelmem és nagyravágyás.

(Folytatás.)

— Csak éppen a város fekvését és környékét ohajtom megnézni. Nagyon kíváncsi vagyok már egyszer látni, hogy néz ki Gyulafejevár, a hol Erdély vajdája székel. Aztán különben is fejem tervek és gondolatoktól kabult, kedélyem sokféle érzésektől izgatott. Az esti levegő jót fog tenni. Hadd lovagoljak ki; egy óra múlva ismét itt leszek, azalatt Boncza bátyám is bizonyosan haza kerekedik, s együtt tolljuk az estét.

— Am legyen! de gondold meg, hogy nem lesz célszerű, ha idő előtt figyelmet ébresztess személyed iránt, az pedig éppen nem ajánló read nézve, ha a mi házunktól látnak kimenni.

Ez ellenvetésre Márkházi komolyan megütödni látszik; jó hírnevét kockáztatni, a legnagyobb könnyelműségnek tartja; de egy nyughatatlan vágy, ama gyermekes kíváncsiság, mely gyengeje volt, erővel ragadá őt a szabadba.

Mégis borzasztó, hogy Boncza bátyám

*) Lásd a Kolozsv. Közl. 124-dik számát.

ily ro-hirbe hozta házát! — mondá kissé bosszus lígon.

— Mit se tesz, — vizonzá Szidónia egészen szomorodva s egy sohajt elnyomva, — nézdott a kerti ajtón a kertbe, s azon át a szabad vezethető lovat, a külső sovénny-kerteles tótt leroskadt, azon is átmehetsz könnyen; éppen a maros-törse jutsz, a honnan elég épen tűnik fel városunk elszórt házaival és ornyos várfalakkal.

Márházi észrevette, hogy e gyöngéd érzésű hölgy fájdalmat okozott, de hogy mi által, nem té.

— Ketem tanácsodat. — Szólt némi zavarral; — im, nem is vesztegetem az időt, hogy korán sszatérhessek. A vizontlatásig, Szidónia, és a vizontlatásig! — mondá egy forró engesztó búcupillantást lövelve, a mely rózsapilónté el a szomorú leány halvány rezát.

gyorsmegrágadva lova kantárszarát, a kertő felé léte szapora léptet.

Agdus, ki mindezzé mogorván várta, ha zükség az-e őt kieresztetni az utcaajtón, most dorogve csammogott fel a tornác lépcsőjökön; a regény öreg csatlós nehéz lélekkel, szomorúrczozal bámúlt távozó gazdája után a kútölem jó szívele maradt el; Szidónia pedig, — Szidónia, mint egy szép márványsző, a llenül tünedező remények után merészt ábzólt, egy eltitkolt, mely fájdalom érzében megtört tekintettel, merve, mozdulatlan állott ön helyen, a nagy körísa lombornyójelett, melynek árnyában e finom, sűrű, fehér ak egészen eszményileg tñnt fel.

Márkházi, a mit visszapillantott, e három különbö egyénitása rendkívül élénk benyomást keltett. Valán a egymagarázhatlan nyomászó érzéstől szorít el keble. Ugy ösztönözé valami, gy halálatlanul térjen vissz-

za és e szerencsétlen fiatal hölgytől, a ki oly bús merengve néz feléje, gyöngéd szavakkal kérjen bocsánatot, vagy legalább tegye meg azt az egyet, hogy öreg hű csatlóst, a ki oly nehezen maradt el tőle, örvendeztesse meg és vigye magával. Ugy tetszett neki, mintha mindketten várták volna ezt, s maga jól érzé, hogy ha e csekélységet megtenné, azon meghatározhatlan igaztalanság, melyet e perczen elkövetni velt, egy jóletemény érdemében oszolnék fel.

— Eh, gyermek vagyok-e! — szólt magában.

S majdnem bosszusan kapta el tekintetét e két szomorú alakról és sebes léptekkel indult a kert fái alatt a sűrű lombfolyosón befelé.

De üldözö gondolatok kísérek, s lova, melyet kantárszáron fogva nehezen vonszolt maga után, közbe-közbe jókat rándított karján, mert az ágak szemközti csapdosak a tüzes vérű állatott, s ilyenkor az mindig bosszusan kapta föl fejét, a zabolat harapálva és a kantárt rázva.

E tusa saját gondolatai és lovával lassan forrongó méreggel tölték el a különben is izgalmas kedélyű ifjút. Arczán verejték gyöngyözött és szemében bús elkeseredés vad fénye égett, a midőn, végre átvergődve a sűrű bokrokon, az itt-ott valóban leroskadozott külső sövénykerítéshez és azon át a szabadba ért.

— Hogy a kuttyák ettek volna meg! — kiálta itt, szabad kitorést engedve izgatottságának.

S esztelen haraggal kapá kardját tokostól és erőset ütött vele az ártatlan állat érzékeny lágyékára.

Pedig ha jól számba veszi vala, haragjának tulajdonképp se oka, se tárgya nem volt.

(Folytatjuk.)

MARTONFI JÓZSEF

néhai erdélyi r. kath. püspök
költeményes maradványai*)

Az erkölcs temploma.

Egy magas köszikla szűles tetejére,
Eget fenyegető darabos hegyére
Az Erkölcs s Bölcsesség háza építetett,
Világ épületi közül kivételett.

Szép és kellemetes távol is látása,
Égi gyönyörűség közel az állása;
De nehéz az útja, itt nem sok ember fér,
Több része válnának más ösvényekre tér.

Csak egyfelé lehet erre utat venni,
A Dolog templomán ott is át kell menni,

*) L. a halhatatlan nevű főpapnak történelmi hűséggel összeállított érdekes életrajzát lapjaink f. 6. 110. és 111. számaiban; hol, különösen az utóbbiban, említett költeményes maradványaiól igen tisztelt munkatársunk, Dr. Ötvös Ágoston ur, két darabot közölt velünk. A tartalom mellett, a könnyű lejtésű alexandrinek, s az egészen elismült szin, az eddigéle ismeretlen verselt a franczia iskola, illetőleg Besenyői körének emberei közé írták. Közzététel adunk helyet e költeményes maradványoknak, hogy általuk is gyarapodjék féltázzaddal eszelőtti nemzeti költészetünk terményeinek leltára.

A szerk.

Sőt éppen a közzsínat magát illeti, hogy ezen egyházak sorsa és vagyona felett intézkedjék. S teljesen hiszem, hogy a jövő évi közzsínatnak ez leendő legelső s legfontosabb teendője. A közzsínat azért nem bocsátkozhatott ezen egyházak vagyoni kérdésébe, mert még hivatalosan nem állott előtte az elpusztult egyházak sorsa és mennyisége. Ez évben f. t. püspöki helyettes urhoz felfog-nak terjesztetni, s azután feleltetk alaposan határozhatni.

Ha az erdélyi volt magyar vármegyékben a közzsínat által elpusztultnak tartott egyházak száma 200—mond két százon felül nem megyen, még szerencse a százados elhanyagolása mellett; én azonban hiszem, hogy a közzsínat által meghatározott kategóriák szerint, az erdélyi vármegyékben régente fennállott s most fennálló egyházaknak fele az elpusztult egyházak sorába esik.

Igy halt ki lassanként a vármegyékben a magyar elem az egyházakkal együtt! Halhatatlan emlékü protestáns fejedelmek s vallásos elődeink az egyházakat kellő jövedelmekkel látták el. A papok és iskola-tanítók a mindennapi szükségektől szabadon hivataluknak élhettek. Később a pátronusok között azon elv kapván lábra: nehogy a papok hierarchiát gyakoroljanak, jövedelmük egy és más uton megcsökkenteték, tekintélyben meg aláztattak, nem csak Isten szolgáinak, de saját szolgáltaiknak is tarták őket a pátronus-urak. S a nép előtt személyükről fitymálva beszélték. Valóban egy protestáns papnak falu helyeken a földes urak előtt nem volt nagyobb becsülete, mint akár mely kulcsárnak vagy udvari legénynek, *) és ez azon elvből: nehogy hierarchiát gyakoroljanak.

Mi lett következtése? a papság jövedelme **) és tekintélye megcsökkentetvén, a nép vallása iránt közönyös lett. A szegény pap és iskola-mester, a napi élettől lenyűgöztetve, kötelességét költönni nem vihette; a földes urak

jóságaikból a magyar nyakas parasztot kitértették, helyöbe oláhokat telepítettek, kik lassanként a magyar elemet magokba olvasztották; nem csak a zselléreket, de végre még a kisebb birtokú nemességet is. Így maradtak több helyt nyáj nélkül pásztorkor, gyülekezet nélkül templomok, s felhagyott egyházi birtokok idegenektől bitoroltatva, vagy pusztaságban hevert valami kevés az espere-sek és szomszéd papok birtokában mit a zsinati tudósító is felemlít.

A magyar nemesség keze alatt tartván az ország dolgainak vezetését, előjogainak birtokában háborítlanok tartá magát. Magyar volt a tanítási, törvénykezési, megye és országgyűlési nyelv, s nem gondolt arra: hogy 600,000-re olvadt le a nemzetnek száma, mely Mátyás korába oly népes volt hogy a kenyér mezéjén 100 ezrenyi török serget semmivé tett, s később a Mohácsi vésznek azért kelle bekövetkeznie, mert Zápolya az erdélyi vajda 40 ezer nemessel szándékosan megkéselt, — a magyar elemben túlnyomó s Magyarország sorsára is döntő befolyással bíró Erdély hatszáz ezrenyi magyarra olvadt le s szinte másfél millió idegen elem nőtt fölébe, s erre a nemesség nem gondolt! elhagyta omlani az alapot hová lábait meg vetesse, s melyre támaszkodva dönthetetlen legyen. Eljött a forradalom utáni korszak, s ekkor nyitlak ki szemek Most látja: hogy hazájában idegen, s véreit kikre támaszkodhatnék elhagyá veszni.

A protestáns egyházak virágzásban tartása s jól rendezett falusi iskolák a magyar megyékben megőrzék vala a nemzetet a feloldástól. Félünk a hierarchiától, s megástuk a nemzetiség sirját. A pusztá templomok repedéscin jajgatva sir keresztül a szél s lelkünkbe kiáltja búneinket!

Azonban a megleltet meg nem letté nem tehetjük. Az a kérdés marad fen: mi tevések legyünk: hogy a még fenn álló magyar-egyházak is pusztulásra ne jussanak, s ez elpusztultak javai kezünk közül kine sikamodjanak. De erről a jövő számban.

MEDGYES LAJOS.

A kolozsvári keresk. és iparkamara f. é. aug. 4-n tartott r. közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

(Hivatalos kivonatban.)

Elnök: Könyv L. alelnök. Jegyző: Gámba Zs. titkár

A vizsgálatra benyújtott pénzalapok közül elfogadtat: Darnóczy Károly, fűszerkereskedő 3000; Mánster Ede, szövetkereskedő 3000 pfról szóló pénzalapja, Kolozsvárra nézt, továbbá Korbuly János özvegyének és Heller József vegyeskereskedőknek Krasznán 1000 pfról szóló pénzalap kimutatása. Bizonyítványok hiányossága miatt vissza lön utasítva F. és T. Abrudbányáról és J. M. Zalathnáról.

A kolozsvári kereskedő-társulat m. hó 7-ről felvilágosítást kér a brassói fiók-hitelbank minőségéről, miután ez intézet felállítása a kereskedői kart kiválólag érdekli, s noha életbeléptetése felől a m. helytartóság rendelete következtében a városi tanács értesíté a társulatot, magától az intézettől semmi megtalálás sem jött a tagokhoz. — Válaszolatott, hogy a nevezett intézet f. év július havában

ugyan megnyit, s állítólag működését egész Erdélyre akarja terjesztetni, azonban hatásköre s szabályai felől magától az intézettől semmi hivatalos értesítés nem jött e kamarához. A mit felőle tudni lehet, mindössze is a Kronst. Ztg. idej 123, és ennek melléklapja a Satellit 27-dik számában, ugy látszik magán tollból eredt ismertetés, a melyet más adatok hiányában kénytelen a kamara a társulat figyelmébe ajánlani.

A n.-enyedi kereskedő-társulat panaszt emel az árva-, turóc- és zólyom-megyei házalók ellen, a kik a m. kereskedelmi ministerium engedélyezése által a betivásárok látogatására is fel vannak jogosítva. Folyamodványukban előadják, hogy azon városban éppen a betivásárok napjai azok, a melyen némi keresetre számíthatnának maguk a helybeli kereskedők is; a más napokon, mondhatni, semmi forgalom sincs; hogy az ottani kereskedések az 1849-ki pusztulás után merőben újból életkeztek, s nemcsak a jelen időben szerzett, de még a múltból fennmaradt adósságaik törlesztésére is kényszerítve vannak, s ha e túlságos versen/ ellen védelemben nem részesülnek, hitelük s ezzel egy útt fennmaradásuk áll kockán. E mellett felemlítik, hogy a mondott rendszabály életbelépte óta e házalók jémcak naponként házolnak, hanem minden betivásárok 12—14 sátrat építenek, s anynyira előzönlök a piacra, hogy velük a verseny teljes lehetlenné vált. — A kamara e panaszt azon megjegyzéssel veszi tudásul, hogy más helyről már korábban érkezett hasonló folyamodványok alapján bátorzkodott a magas helytartóság előtt rendszabály káros hatását a vidéki részletkereskedésekre nézve fölfedteni, s jelentését a m. keresked. minis/ elejibe juttatni kérte. A jelen kérdés fölterjesztését tehát nem véli szükségesnek, a míg a m. kormány újabb határozata felől értesülni nem fog.

Szongor János ur a bécsi kiállításon az erdélyi kiállítóknak adott érmelet leküldvén, azok kézhezadás végett azo megjegyzéssel szolgáltatatt az erd. gazdas. egyesületek, hogy a később leérkező dicső okleveleket is kézbeítetni a kamara kedves kötelességének ismeri.

Akolozsvári es kir. kerületi pénzügyigazgatóság közli a orsz. es. kir. pénzügyigazgatóság határozatát, a kamara oda tett filter észterése a tordai vámsorompó elhelyezése iránt, stadtja, hogy az 1853. febr. 20-diki nyilparancs 3 §-sa értelmében az útva, a hátrahagyott utóráb tekintetbe vétele nélkül, mindenkitől beszédendő lévén, egyesek paaszai miatt a Aranyos hídjához állított vámsorompót máhova helyezni nem lehet. — A kamara az idézett nyilparancs 3. §. felől értesülve volt akkor is, midőn ez ügyb legelső folyamodással megtenni elhatározá, azonban az hívé, hogy itt nem egyesek, de egész vidék érdeke frogván fenn, a es. kir. pénzügyigazgatóság méltónak tarja azt tekintetbe venni, s a fennálló határozmányok betézerinti teljesítésétől elállani. A kamara jelenleg is ig van meggyőződve, s nem hiheti, hogy oly rendszabály, a mely a forgalom könnyebbitését célozza, mint pl. a útva is, a melynek jövedelme által az országos utvmaibk járhatósága van biztosítva, a kivitelnél éppen az ellekező eredményre vezethessen. A kamara pedig képes számokkal bebizonyítani, hogy a vámsorompó helytelen felállítása miatt nemcsak Torda városa szenvedett és szenved, de az egész Mezőség s Marosvásárhely egész vidékének azon része, a mely Tordával forgalmi összeköttetésben áll, o kényserült, hogy terményeinek

*) Ezen lelkes felszólalás sok oldalú becse visszatartóztat veres önünk használatától, melyet különben fennebbi állításra kedvünk lett volna igénybe venni. Az erdélyi nemesség a humanitástan soha egy világ nemességének sem állott utána, s a papságnak a mi sorsa volt itt, az volt mindenütt a civilizált világban, itt is mint ott illő tiszteletben részesült, socialis sorsátazonban születési sorsa határozta el, hogy azon téren felül tekintessék, hol a honoratiorok kasztja állott, mely kasztba külföldön is az alsóbb papság tartozott; sőt nálunk még e ponton is a magasabb mivelttség nagyobb igénynyel bírt. Erdemes barátunk, mint jövő ciklikjeiben látható lesz, azt hiszi, hogy Magyarorban nagyobb tiszteletben részesülta papság. Kedvünk volnanehány esetet elszámálni, hol papjaink főnemesi s nemesei családokba házasodtak be, s szeretnők, ha Magyarorbonhóhóhó példákka lehetne viszfazafelelni. Azt sem kell felednünk a multakra nézve, hogy csak ötven év előtt is egészen más volt társadalmi jellemünk. Egy-egy főispán asztalanál az irnok szolgált fel, ki utána szintén főispán lett, a gyermek saját atyját, méltóságos vagy nagyságos címmel szólita meg. Kemény János fejedelem, szintén előbb fejedelem apród volt. Az ember szolgálhatott másta nélkül, hogy tekintélye csökkenjen, és bizony mind a mellett a melyik pap eszes, mivelt ember volt, s méltó a tiszteletre, megkapta azt minden időben, de a protestantismusnak éppen egyik elve az, hogy az ember nem ruhájáért, hanem érdemeiért tiszteltessék. Ennyit megjegyzendőnek vélünk a nemesség mellett, mely sokszor, igen ártatlanul elítélte. Szerk.

**) Ezen állításra nézve pedig megjegyezzük, hogy a nemesség nem hogy csökkentette volna, de éppen a protestáns papság jövedelmét, canonica portját, kizárólag a nemességnek köszönheti. Szerk.

Ugy van rendeltetve, hogy a ki a felsőt Elakarja érn, járja meg az első.

Látá Dóris, hogy nagy az út nehézsége, Dóris az asszonyi rendnek ékessége; Dóris, szép nemének csak egyetlen-egy, Látá, hogy darabos az Erkölcnek hegye,

Felgyulada szive, szárnyakat kívána; Szárnyra nem kelhete, nagy munkát se szána: Eltökélé nagyra termelt bátorságát, Meghaladá magát s neme gyarlóságát.

Felérkezik a szép Erkölc templomába, S az Erkölcsest testvér Bölcseség házába; O! mily nehéz úton kellet általadni, Hogy lehetne a nagy kincset felkeresni.

A Dolog templomát, mint annak pitvart, Megjárá, hogy lássa az Erkölc udvarát: De, mely tiszta öröm láttaték elbirni Szívét, — aztat szóval nem lehet leírni.

Érezvén az Erkölc nagy gyönyörűségét, Könnyen elfelejté előbbi inségét. Lenéz; látja, szánja földnek tévelygőt, Világnak hívságát s annak szeretőt.

De környültekintvén, rettenté szemeit, Látván az előtte feljötték képeit. Melyek a templomnak homlokán s falain Irva, s metszve voltak márványoldalain.

Véres-verítékek Erkölcshöz férkeztek Mások, mások ide halállal érkeztek. Szegénység, s másoktól fölvet nyomorgatás, Szántszándékkal való testi sanyargatás,

Üldözés, betegség, hosszas várakozás, Magával s másokkal tartott hadakozás, —

Ezek és ezekhez hasonlóknak, Kiknek képeire szemek kapának.

Lát hordóban lakó Diogeneseket; Lát innen lehallott Origeneseket; Origeneseket, kiket a kevelység Innen leragadván, elfedett a melység.

Ezek, ugymond Dóris, sokat ijeszthetnek, Sok tapasztalatlant innen rettenthetnek. — Alig végzé szavát, s író-eszközeit Veszi, és hallatlan-szépségű színeit.

Ugy is mindenható majd a képirásban, Csak magát nem lehet szedni egy táblában; Nincs is olyan festék távol is rajzolni, A mely merészlené ötlet ábrázolni.

Tehát az Erkölcnek szép templomát szebben Felékesíteni kívánván bővebben; Egész szépségökben festi a Múzsákat S nyájas tekintetű gyenge Gráciákat.

Ezeket úgy osztja közbe többiekkel, Hogy mindent huzának szíj piteketekkel; Hogy mindnyájan látnák, hogy a Múzsáknak is Helye vagyon itten, s a Gráciáknak is.

És így edesebben tévelygő ügyöket Az Erkölcshöz fűznék féltékeny szíveket; — Ezért mig Dórisnak nagy neve fennmarad (És — a mint érdemi, — örökké fennmarad),

Az Erkölc s a Múzsák s ezek szeretői, Örök háladói lesznek s tisztelői.

Az eredeti után közli Dr. ÖTVÖS AGOSTON.

M. CORMICK-FÉLE ARATÓ-GÉP.

(Folytatás.)

9-szer. 1852-ben Stirlingben nert 15 font sterling jutalmat.

10-szer. 1853-ban az éjszak-lavashirei mezőgazdasági társulat ezüst érde-pénzt nyerte.

11-szer. 1855-ben a párisi állitáson nagy arany érdem-pénzt nyert, s francia császár által megvársároltatott.

12-szer. 1857-ben a pesti kiállitáson, a 4 arató-gép között vakító fényre ragyogott báró Ward szabadalmazott gépész arató-gépe Bécsből, hol e folyó évi kiállitáson az arany-érmet is nyert: ennek tündöklő ömlökár, a tisztelt bárónak ezen nyilatkozata olt írva: — Báró Ward 100 aranyban fogad bárki-vel is, hogy az ő gépe ugyanazon időben legtöbbet és legjobban fog aratni!!!

Ezen kihívó vetélytárs mellett szerény visszavonultságban, mint való érdemhez illő, állott esmértegett amerikai-gépünk nem dicsekedve se tehetségeivel, se föltalálja Mack Cormick amerikai embertárs egy nevével.

Megérkezvén azonban kitűzött idő, a város-erdő mellett tett próba-aratás után, a gép-bíró választmány ezt, mid a véget munka tisztaságára, mind a folhaznált öre nézve, minden más arató-gépek fött elsőbbséggel bíró-nak ítélte, s első rend dicső oklevélre érdemesítette.

És így beszámolánk a fent cintett 12 érdemjelekkel; de ha megengedi z olvasó, figyelmét e tárgyban tovább farsztanunk, elmondunk még egy versenyzést, mely Buda-

Pesten, jul. hó 16-dik, alább irt módon ment véghez.

Nevezett napon a Ward-féle, a Mack Cormick-féle gépek és 12 vállas-talpas magyar kaszások, kik saját anyjok tejét szopták s a ró-na vesszejének levélvel öntözött fordított kásával, sült szalonnával, gombóczzsal, tarhonyával és szármával (töltött-káposzta) táplálvák, versenyeztek.

E verseny két ízben hajtattott végre; először délelőtt, másodsor délután, roppant hőség mellett. Az eredmény rövid kivonata e következendő:

1. Ward-féle gép egy folyam holdat reggel 39. d. u. 58. átlagosan 45 1/2 perc alatt arat le; és így minden beszámított beszá-mítás mellett 50 1/2 p. kr.-ba jött learatása, marokszedésen, kévekötésen és kalangyáláson kívül.

2. M. Cormick-féle gép, reggel 37. d. u. 50. átlagosan 43 1/2 perc alatt végezte munká-ját, miszerint 33 1/2 kr esik egy f. holdra.

3. Kaszások, reggel 30. d. u. 28. átlago-san 29 perc alatt végeztek be szakmájukat. Következésképpen 27 7/10 pkrba jött egy f. hold-nak levágása.

Mi illeti a levágott sorok összetakaritá-sát, az az: 4-nél 15 óra 45 perc, 2-nál 14 óra 42 perc, a 3-nál pedig 11 óra 30 perc alatt történt meg, t. i. egy munkás által.

Ezen verseny szerint M. C. gép egy órá-ban 2206 7/8 f. f. holdat arat, Angliában pedig „a Farmer's Magazine“ szerint 1 1/4—1 1/2 holdat, miből azt lehet következtetni, hogy kellő előzmények mellett, azaz: angolhoz hasonló körülmények között nálunk is várhatni annyi eredményt, és így nem lehetetlen, mit oly gyakran hallani, hogy siető munka idején 15 f. holdat is végezhetni egy jó géppel, — különösen tavasziaknál. (Folytatjuk.)

más piacot keressen (M.-Ludast). Határozattá válik tehát ez ügyet részletes indokaival együtt ujabbban a m. cs. kir. helytartóság elé juttatni, s kérni, hogy — ha szükséges — az a m. cs. kir. pénzügyminiszterium elé terjesztésük végeldöntés végett.

(Vége következik.)

KÜLFÖLDI LEVELEZÉS.

Konstantinápoly. Septemb. 2-dikán 1857. — (Vége.) Oláhországból a tudósítások tele vannak a Napoleon névnapjának fényes leírásával; nagy Tedeum tartott a catholicus kápolnában, mely alatt az őrizet fel volt állítva az imola előtt. — Mise után Talleyrand francia képviselő a francia alaválókatt fogadta el, azután egy 200 boerból álló küldöttség jelent meg, s szónokuk Crezulesku egy hosszú magasztaló beszédet tartott, s kérte az ügynököt, hogy a két Oláh-hon üdvkivárait tudassa urával; — s végre egy nagy kosár virággal meg koronázván a küldöttség eljárását, távozott. Nem sokára a kaimakam is tiszteltet az ügynöknél, (miért a három commissariustól egy intő notát kapott másnap, kik rosztallották, hogy ezen demonstrációkban részt vett,) estve nagy fáklýás zene, s hangos szónoklatok zárták be az öröm-napot. Szegény oláhok! ti azon, a népek történetében gyakran előforduló szomorú csalódás áldozatai vagytok, hogy egy zsarnok erős-körmei közül menekülni akarván, egy másik rém-képe mellé rejlőtök, ki titeket csak azért látszik pártolni, mert az önöz tevével összévág, de a ki titeket elhagyand a vész közepett mihelyt érdekei mászt rendelenek neki; ti Krisztus palástjai vagytok, mely felett a vér-bíróság érzéstelen kezei osztakoznak, de az idő néktek is meg hozendja honotok üdv-hajnalát, addig türelmet, s kitartást ohajtok nektek.

Kelet halad! a hivatalos perzsa lap, Zikild cse, a shah egy kiáltványát közli, melyben rendeli, hogy ezután országában minden vallás, minden nemzetiség egyenlő jogokkal birjon, s hogy minden alattvalói nemzetiségi, s vallás-különbség nélkül polgári és katonai hivatalokat viselhesse.

Mr. Murray, Anglia képviselője, iszonyu pompával fogadtatt. — Hady khán egész Kermáncsáhi kísérte, hol Imadi Dovie, kermáncsah-i kormányzó, Essidulá h khán, a Hamadi és Zulfugar khán, a kumi kormányzók fogadták, és kísérték egész Teheránig; — a fővárosához közeledve Hadesi Dule testőrségi parancsnok fogadta egy csapat testőrrel, itt a követ a shah által küldött egy drága szerszámulóra ülve, vágatott be a fővárosba; lakába érkezve, a miniszterek látogatták meg; következő nap Sadr Azem miniszterelnök által a Yale-Hek palotába vezettetett a nagy shahoz kihallgatásra, ki őt igen szívesen fogadta; az ő, a királyné férje és miniszterei egészségekről tudakolódtak, s miután Murray, kormánya hitel-levelét átadta, a shah kérte, hogy fogadja el emléktől azon lovat, melyet elébe küldött; — ez alkalommal a shah miniszterelnököt is leültette, mi még soha sem történt a perzsa birodalom fennállása óta.

Következő nap a shah általános bünbocsánatot adott mindazoknak, kik a harc alatt az angolokkal közlekedés által compromittálva voltak.

Tunishan újra nagy zavarok voltak, egy zsidó egy maur boltjába megven valmit vásárolni, s itt összekap a kereskedővel, ki azon ürügy alatt, hogy hitét szidalmazta, több muszulman segítségével a szegény zsidót fojtogatni kezdik, több hittársai segítségére sietnek a szerencsétlen izraelitának, de a dühös nép többeket legyilkol közülük, s nehányan a bőrzére menekülvén, a nép ordítva ront oda, s a jelenlétöket, s közöttök több európaiakat agyba-főbe ver, mindent összetör, s vagy 1500 frankot elrabol; a rémült európaiak házaikba menekülnek, s az ingerült nép már kiirtásukon tanácskozott, midőn katonai erő érkezvén, őket szétverte; — a francia consul értesülvén, a beyhez ment, s több elfogatások történtek. Az ingerültség iszonyu nagy a benszülöttek között, s félni lehet, hogy egy szép napon legyilkolnak minden idegent, ha az európai kormányok erőlyes fellépésekkel egy kissé rá nem ijesztnek a fékvesztett mulmánokra. — Ezen kravalban a tudósítások szerint 60 egyénnél több sebesült meg, s többen oly veszélyesen, hogy életükhöz nem sok remény van.

Herczogovinai hírek szerint a rablóbandák iszonyu dúlásokat követnek el, s a hosszas panaszok után végre a fényes porta Aghia Effendi oda küldötte, mint rendkívüli kormánybiztost, ki mult hó elején megérkezett Mostarba, s felhatalmazó fermánját nagy ünnepélyességgel felolvastván, el is kezdette működését; először is egy hat tagból álló büntető-törvényszék alakítottatott, melynek két tagja muszulmán, két szlaw, két catholikus. — Nehány nappal később Isak pasha, mostári katonai parancsnok, Bosna-Serályba, ment ott Mehemet vezérrel értekezendő, s tőle a herzogovinai határőrök parancsnokságát átveendő. — Ezen kívül Aghia Effendi Mostarban egy albaniai önkényes lovas csapatot állított fel, a féktelen uscok rabolozására; — de én is zabolázom írási dühöm, mert különben levelem itt marad; áldjon Isten, ohajlja

BAKALUM.

* Nagyváradról írják sept. 10-ről: Nehány nap óta végre a szolnoki vaspálya-vonalon egész idáig lerakattak a sínek, s már a porondozáshoz is hozzáfogtak. A felső építések is már maholnap be lesznek végezve, úgy hogy egy fél év alatt remélhetjük Pest és Béccsel közvetlen összeköttetésbe jöni. Örömmel van eltelve e miatt mindenki, s a kereskedelmi körökben oly mozgalom nyilatkozik, hogy már több kereskedő megegyezett abban, hogy bizományi alkusz-hivatalt is állítanak azonnal, miután kétségkívül, hogy a felső tiszavidek és Erdély kereskedelme e ponton át fog tovább terjeszkedni.

* A „Pesti Napló“ legközelebbi számában Longfellow „Hiperion“-ját kezdi közölni Székely József jeles fordítása szerint.

— Egy a birodalmi törvénylapban legközelebből közlétt, s jelen év aug. 20-kán kejt kormányrendelet szerint, a fegyverbirtoklásról törvény nemely pontjai magyarázatnak, s ezen magyarázat szerint az ágyuk tiltott fegyvert képeznek, s birtoklása iránt a belügyminiszterium a hadsereggel egyetértőleg határoz. Tozábbá: a lökupaok vagy gyutasok fegyver gyanánt tekintotnek s birtoklásukhoz engedély kell. A tiltott fegyver viselésére külön engedély szükséges. Az engedély nélkül birt, s így lefoglalt fegyverek eladatnak, s áruk a tulajdonosnak visszaadatik. Végül az erdő s vad védelmi szolgál, akár községek, akár egyesek szolgáltatában állanak, ha szolgálati egyenruhát, vagy jelző főveget, vagy karkötőt viselnek, a szokott fegyvert hordhatják engedély nélkül.

* Ö cs. k. Ap. Felsége három ösztöndíj alapítását rendelte el, miből évenként művészi tehetségekkel bíró, három magyar ifjú képzetése fog eszközöltetni a bécsi, milánói s velencei műiskolában. E festészeti, szobrászati és építészeti ösztöndíj fejenként négyszáz pftból áll, s három évre adományozatik. A jelenleg kitűzött első pályázat határideje október vége.

— Vettük a Gyurics Antal Természet tanának 1-ső és 2-dik füzetét, mely tanodai és magányhasználatra lön szerkesztve, s melynek feladata annyit hozni, mennyivel a mint az előszóban mondatik, a serdülő növendék, közönséges számműveletek segítségével elsajátíthatja a természet törvényeinek ismeretét; s a kinek egyéb foglalkozása e téren mélyebb tanulmányozást nem enged, legyen az kézműves, művész vagy tudós; ennyivel mindig beérheti sat.

A mennyiben e mű lapjait még csak futólag áttekinthetük, előadását tisztának, érthetőnek s kellemesnek találtuk, mely hármas criterium elég indokul szolgálhat annak ajánlására, főként ha után tesszük, hogy állitást a természetben fejlődésnek színvonalán állanak. Az első füzet magyarázatai 58, a másodikéi 22 könyomatu ábrával kísértetnek, s a két füzet 237 lapot foglal magában 12-öd réthben, szép betűkkel. Mint érdekes kézikönyvet ajánlhatjuk azt a tudomány s főként a természettudomány barátainak. A két füzet három szakaszt tartalmaz; első szakasz a „vonzerő hatás tüneményeiről“, második a „delejeség és villanyosságrol“, harmadik a „hang, fény, és hőtüneményekről“, ad szép magyarázatokat, míg a befejezésben a természeti erők változatosságának egysége adatik elé.

* Monsieur „Néhány“ (szeretnők tudni hány?) kegyes szívű páforgója a circusi mulatságoknak, szerencsésen bemutatta tudori oklevélét a goromba epitheton-gyártás szép tudományából. Ez oklevél nevezetes ám! Valóban méltó, hogy legalább egy szűkkörü politikai lap hasábjai közt — leltárba tétessék. Nekünk nem lévén eféle diplomák, ily koszorú férfiaval szemben nem is illethet a hasonló hangoni viszsaszólás joga. Csak egyszerűen és nyugodtan kérjük tehát Mr. Néhányt: ne méltatlankodjék oly szerföltött azon igazán néhány sorért, a melyek lapunk 122-dik számában — jegy alatt beküldve a Carré lovárdájára vonatkozólag megjelentek; mert a ki azokat józan észszel olvassa el, csak férfiaság és lovagiaságról zavart fogalmak közt érezheti magát inditva, ellenünk oly handabandázó szenvedélyességgel lépni fel. Ha mr. Néhány a színház és lovárda közt az utóbbi előnyére huz párvonalt, ám örüljön saját civilisatiojának.

A romai régiségek és dr. Mommsen Kolozsvárt.

Sok tekintetben érdekelní fogja az olvasókat városunk napi eseményei közül borozlóli tanár és berlini akadémiai tag Mommsen tudor másfél napig közöttünk mulatásának följegyzése. A tudós utazónak czélja volt a gr. Kemény-féle gyűjteményt megtekinteni, s a Kolozsvárt létező s Neugebauer porosz kir. tanácsos által ezelőtt pár évtizeddel följegyzett és világ elé bocsátott romai emlékek létezésének, valamint ismertetésük alaposágának végére járni. A jeles szakértőnk tárczájában volt minden itt található emlékek rajza, leírása, hollétének följegyzése; ajánló levelei voltak gróf Mikó Imre és rom. cath. püspök Haynald Lajos ö nméltóságaikhoz, kik közül az első Bécsbe utazván, az utolsó K. Fejérvártól lévén, a tudós vendég által felkért tudománykedvelő egyének vitték el mindazon helyekre, hol romai emlékek voltak. Reggeli 9 órától estvéli hétig tartott a vándorlás. Találtattak pedig ilyenek: a volt tőkormányzói levéltárban, a Gebbelle kertenben, a Schütz-kertenben, a görög-egyesült püspökségi lak oldalában, hidkapu oldalában és a kívül levő ugynevezett Nemes-féle ház oldalában, a Múzeum-kertenben, a Szathmáry-féle külső magyarutcai kertenben, melyet ma nyugalm. főhadnagy Szabó Ferencz ur bir, és pedig a legbecsessebbek ez utolsó helyen. Vannak ezen régiségek között egyszerű sírkövek, koporsó, mellszobor, hálaemlék, egyszerű köoszlopok, ut-mutató stb. Becses és tanulságos emlékei az őz hajdankorok. Mommsen ur egyről-egyig utána nézett e feliratoknak, gondosan megvizsgált betűket, jegyeket és jelvényeket, s a Neugebauer tanácsos ur olvasását itt-ott megigazította. Öröm volt látni ezt a szenvedélyes buvárkodást. Az idő kedvezőtlen volta daczára egész nap hosszanta hol térdén, hol magas állványon olvasott, betűzött, jegyzett a jeles szakértő. Eppen a mily levert volt megérkezése estvéjén, hogy az illetőket honn nem találta, oly meglepődve volt 20-án este, midőn fázadozásainak gazdag sikerét látta. Egyetlen-egy emléket nem talált meg: azt, a mely hajdanta az ugynevezett Teleki-kertenben, külső-magyarutczában volt. Ennek sehoggy sem tudnak nyomába akadni, azon egyénnel, ki onnét a magyar vezéreket a város határozta helyre vitette, egész nap nem találkozhatván. Látogatásokat egy általában nem kívánt a tudós utazó elfogadni, a mint

ott egy az iránt tudakozódó tudományos férfinak határozottan kijelentette. Az én időm rövid, — mondá — csak a tudomány által előmbé szabott feladatom megoldására legyen érkezésem. Ugy látszik, nem az idő eltöltése, hanem mindenek felett czéljának elérése érdekli a derék tudóst; mutatja az, hogy már az első nap kifejezte ohajtását, a lehető gyorsan tovább utazhatás iránt; hogy a második nap déleli 5—6 órákorra szerkeszt még minden igyekezetünk daczára sem kaphatunk, már aggodni kezdett volt. 20-n egész 9 óráig dolgozott nálam, ki e sorokat írom; s egész napon át vele jártam; éjszakára a Kovács István, Fodor, gr. Kemény romai régiségekre vonatkozó czikkeiket és irományaikat vitte magához tanulmányozás és jegyzetelés végett, s reggeli (21) ót órákor már uton volt Csicso-Kereszturra, onnét Ilosvára, Bethlenbe, onnét Tordára, Gerendre, Fejérvára, Szászvárosra (Dr. Lészai és Fodor urakhoz). Hátszegre, s onnan Szebenbe. Mindenütt ki van jelölve: kikhez száll, kiknél talál valamt, kik utasítják sat. Mint mondá, még egyszer utjába ejti Kolozsvárt, addig remélem, a Teleki-kertenben levő emlékműben- és hollétérol is tudomást szerezhettünk; akkor szándékozik egy pár szak férfi is megismerni. Szállása a Biasini-vendéglőben lesz, meglátogatandja luther. lelkesz Hintz és Köváry conservator urakat. Ennyi a derék tudós közöttünk létéről. Mint e sorok írója töle értesült, a berlini kir. tudományos akadémiára a romai műemlékek szándékát kiadta, mint a hogy a görög emlékeket már kiadta. E végre három szerkesztőt jölt ki, Romára és Közép-Itáliára nézve Dr. Henzent, és gróf de Rossi-t, Felső-Itáliára és a romai birodalom többi tartományaira nézve a mi utazónkat. Az I-ső kötet az Ázsiában, Görögországban, Ausztriában és mellék országaiban (Lombárdország kivételével) ugy szintén Bajorországban talált régiségeket foglalandja magában. E végre a tudós szerkesztők a munkakörükbe jutott országokat mindkét világrészben beutazzák, s a fenlevő emlékek hol és minő állapotban létéről saját látás után meggyőződés, így és azután fogják saját útján közre bocsátani. Közre, nagy feladatt. Boldog nemzet, melynek fiai ennyit és ilyeket tenni a tudomány érdekében képesek! Én, mint e kis hazának szülőte, meglepődtem, sőt boldog lennék csak annyival is, ha a fejedelem igazság-szeretete avagy csak a tervezett erdélyi múzeum létrehozását lehetségesse tenné, hol az imént említett, s városunkban szerteszélyly hanyódó, valamint a hazánkban még sűrűn fenlevő ó időkbeli emlékek is egybegyűjtve, a tudomány embereinek vizsgálatára készen és kitárva állanának! Vajha bár csak ennyit minél előbb megérhetnénk!

PUBLICOLA.

K Ü L F Ö L D.

Azon tudósítások, melyeket Párisban sept. 14-kén Indiából kaptak, mint írják, nem okoztak ott valami nagy sensatit. Indiában — így vélekednek — a dolgok rosszabbra nem változtak, a mi remélni engedi, hogy Anglia most, midőn az erősítések érkeznek, a fölkeléssel csakhamar készen lesz. Az angol lapok többé kevésbé eltérő nézeteket nyilvánítanak az legujabb indiai tudósításokat illetőleg; de végül e részint rózsaszín, részint fölöttébb sötét elmélkedésekből az jön ki helyesebb közép gyanánt, hogy a dolgok állása az angolokra nézve nem oly kedvezőtlen, mint az eddigi jób postái után várni lehetett. Erősítések nélkül nem csak hogy szilárdul tartották, magokat az angolok saját állásaikban, hanem még némi előnyöket is vívtak ki. S ha a nagy dühvel felviharzott lázadás első csapását elég erősek voltak kiállani, a nélkül, hogy a fölkelőknek mind eddig sikerült volna az ország uraivá lenni, a megerősödött angol hatalom képes lesz minden hihetőséggel még előbb mint várták, az egész szomorujátéknak véget vetni.

Az orosz császár sept. 14-dikén megérkezett Berlinbe. A stuttgarti légyott fő szereplője tehát Württemberg fővárosához közeleg, a másik nem sokára megindul, — de a harmadikról, t. i. a porosz királyról azt mondja az a berlini sürgöny, mely II. Sándor megérkezését jelenti, hogy Frigyes Vilmos sept. 23-ka táján Sziléziába szándékozik, a hol meg akarja tekinteni Frigyes németalföldi herceg jószágát. Ha ezen utóbbi jelentés áll, akkor mi lesz ama másik utazási tervből, melyet a porosz királynak az utóbbi napokban tulajdonítottak, hogy t. i. a francia császárral való találkozás végett Darmstadtba vagy Stuttgartba menne?

— Az „Univers“ szerint Anglia hasztalan fog erőlködni Indiában. E lap szentírásbeli helyekkel jövendőli Anglia bukását. Eddig — ugymond az „Univers“ — a catholika igazságot Anglia jólétével ostromolták így szólván: Lássátok, avagy a protestans Anglia nem a leg-gazdagabb s nem a legerősebb nemzet-e a világ? Többé ez erősség nem lesz használható, miután Angliának elvesztésre van kárhoztatva. Az „Univers“ szerint Anglia, ha catholicus marad, azt nyerte volna vele, hogy Indiában szilárd uralkodásra tett volna szert, s nem lett volna egy csapással földre terítve s gyalázatosan megöklözve. — A „Débat“ többi közt azt feleli a végrombolást jósló próphétának, hogybiz a sajnálatos dolog, midőn valaki egy ropant gyarmat elvesztésével van fenyegetve, még akkor is, ha az a valaki sok más esendes és virágzó birtokkal dicsekedhetik: de még sajnosabb az, midőn az ember minden gyarmatát elveszté, vagy már nincs elvesztetni valója; pedig éppen ez a sorsa a világ két legkatholikusabb nemzetének: Spanyolországának és Portugáliának. sat.

— A „kölni lap“ szerint Párisban ismét sokat beszélnek (s már csak a hír is mint politikai jelenség figyelemre méltó) az Ausztriával való elégedetlenségről, mely a francia fővárosban észrevehetőleg jelentkezik. Utólagosan még azt is bevallják, mily kelleetlenül látták ott a

